

U PRIRODI

U PRIRODI

Uvod

Priroda Južne regije predstavlja svakom posetiocu odličnu mogućnost za istraživanje, zabavu i uživanje. Pored egzistencijalnog značaja koji ima za građane u zemlji, bogata priroda sa planinama, vodama, poljima, je beskonačna riznica gotovo svih aktivnosti koje se traže od zainteresovanih: planina bogatih retkim rastinjem, zadivljujućih pejzaža, čuda prirode u svom prirodnom stanju, jezera, reka i pećina; planinarenje, šumski biciklizam, skijanje, onda lov, ribolov, posmatranje ptica kao i tradicija vinskog puta, koju strastvenici kvalitetnog vina, napravljenog za široko tržište ili za uže potrebe, ne bi nikako trebali da zaobiđu.

Osoba koja je strastvenik prirode i svih dobara koje ona pruža, će naći u našim turističkim atrakcijama, kao što su Šar i Miruša, iskustvo za koje ne bi želeli da ostane samo uspomena, nego i da se ponovi.

Ali sva ta tako bogata priroda neće imati smisla bez takođe bogate poljoprivrede. Voće i povrće visokog kvaliteta, za koje se čak organizuju i festivali, naći ćete na celoj teritoriji. I nikada ne treba zaboraviti drugi proizvod, sa kojim se ponosi zemlja: Šarski sir, bez kojeg nema smisla jedna trpeza.

ATRAKCIJE

ŠAR

Šarske planine - Imaju veom izraženu biološku raznovrsnost. Flora i vegetacija su bogate raznim vrstama. Među njima, 86 njih imaju međunarodni značaj, 26 vrsta na evropskoj "crvenoj listi" ugroženih životinja i biljaka i 32 su na "crvenoj listi" ugroženih biljaka prema IUCN. Prema IUCN (Svetska unija za konzervaciju i zaštitu prirode) nacionalni park Šarske planine je evidentiran na međunarodnoj listi zaštićenih područja.

Klima je kontinentalna sa dugim zimama i velikim snežnim padavinama kao i svežim letima.

Nacionalni park Šar planina - Ima 390km². Biodiverzitet ima karakteristike Balkana i Mediterana, što ga čini bogatim sa florom i faunom u smislu retkih endemskih vrsta.

Park ima nekoliko ledenih jezera među kojima su najistaknutija jezera Livadice i Jažince. Najveći broj ledenika se nalazi na obroncima najviših vrhova u najjužnijem delu teritorije nacionalnog parka, u Bistri, Livadici, Jezerskoj Čuki, dok je najbrojnija grupa ispod vrha Piribreg (2.522m), poznatog imenom rupa Berevci. Zatim se ističu cirkna udubljenja Jezerske Čuke i Livadice.

Talas Demir Kapija koji je širokog dna i strane su mu potpuno strme, predstavlja najpoznatiji fosilni oblik glečerske nizije na Šari dugačak je oko 1.5 km. Nacionalni park Šar Planina ima istočno- kontinentalnu klimu.

Šarska jezera - Lednička jezera spadaju među retkim lepotama zemlje. Nalaze se na nadmorskoj visini od preko 1900m. Livadica jezero, 2173 m iznad nivoa mora, ima dužinu od 230 metara, širinu 120 i dubinu 7.3m. Ostala jezera su Jezero Jažince, Jezero Gornje Selo, Karanikole, Miskovo jezero, jezero Bezdanke, itd. Crno jezero je najviše izolovano jezero Šar planine, ima dimenzije kao jedan bazen, sa nepromenljivom vodom i dubine je 3.5m.

MIRUŠA

Vodopad Miruša - Proteže se duž toka reke Miruše, koji je uklesao kanjon dug oko 10 km, stvarajući i 16 rečnih jezera sa 12 vodopada. Vodopad najveće visine je onaj između šestog i sedmog jezera. Ima visina od 21 metra. Vodopadi između jezera, pejzaža, stena i pećina predstavljaju pravu turističku atrakciju.

Reka Miruša – Duga je 29 km, sa slivom u Beli Drim, u čijem sastavu ima 38 ogranaka (potoci). Raznolikost prirodnih resursa je dodatni argument retke lepote koju poseduje ovo mesto. Ono što krasi ovaj predeo je reka Miruša i kanjon kroz koji prolazi ova reka, kao jedna od najvećih lepota Kosova. Površina sliva Miruša je 337.5km². Ogranci Miruše su reka: reka Binča, korito Procke, korito Mališeva, Stopanica, potok Bubaveca i potok Kijeva.

Kanjon Miruše – 2km nizvodno od reke Miruše nalazi se kanjon sa 16 rečnih kraških jezera različitih veličina povezanih sa vodopadima visokim do 21 metra. Bokovi kanjona u nekim mestima su vertikalni i duboki do 200 m.

Park Miruša – Nalazi se na obe strane reke Miruša još od početka kanjona skoro do njegovog sliva u reku Beli Drim. Površina zaštićene teritorije regionalnog parka Miruša je 556 hektara. Preko cele teritorije Parka Miruša protiče reka Miruša, koji u svom toku stvara 13 vodopada i 16 jezera koja zajedno stvaraju retku morfohidrološku pojavu, veoma atraktivnu za posetioce. Najveće jezero je 16-o jezero (55m x 45m), 5m dubine. Najviši vodopad je onaj između 8-9jezera, čija je dužina 21m. Klima regiona Miruša je umereno kontinentalna pod uticajem sredozemlja.

Gornja jezera – U početku je njihova dubina bila 1-3 m, dok u 8-om jezeru dostiže 6.5 m. Jezera su međusobno povezana preko suženja, pragova i udubljenja od kojih se stvaraju vodopadi, koji, zajedno sa erozijom, čine da jezera imaju tendenciju stalnog produbljenja. Širina kanjona u gornjem delu je mala od prvog jezera gde voda počinje da stvara vodopade i jezera u širini reke 0.50-1m koja do poslednjeg jezera (osam) dostiže maksimalnu širinu 3m.

Srednja jezera – visina je oko 100m od 13-tog jezera do 8. jezera. Teren je veoma nezgodan za posetu zbog dubine i krševitih oblika između jezera. Dubina između 9 i 10 vodopada je 6-9 m a visina vodopada u vidu zida u sredini osmog i devetog jezera je 21 m, a u sredini 9 i 10. jezera je 9 m.

Donja jezera – Karakterišu se različitom širinom od 50-60 m između dve strane. Najveća jezera su 13-to. i 16-o. (poslednje) jezero sa dubinom od 5 -7m. Nakon 13 jezeravodopad ima visinu 3m sa veoma brzim padom u obliku vodopada koji pada na 14. jezero stvaranjem jednog vodopada visokog 14 m u pravcu prema 15-om jezeru gde sa 15. jezera sa istom visinom pada u 16 jezero kada se i završava kanjon Miruše. Dimenzije jezera od prvog do 16, variraju u zavisnosti od količine vode i padavina koje se slivaju u sakupljaču vode Miruše.

PEĆINA U SELU PONORCE

Nekoliko metara ispod ulaza u pećinu postoje dva izvora vode koji su po svemu sudeći hidrološki povezani pećinom. Pećina ima stalni protok sa izraženim oscilacijama protoka vode. Deo istraživanje pećine se karakteriše Karstnim prazninama značajnih dimenzija ali ne i sa posebnim bogatstvom speleološkog nakita. Na podu

kanala primećuju se depoziti heterogenog litološkog sastava. Za ovu pećinu je u toku postupak za stavljanje pod zaštitu.

BELI DRIM

Sa dužinom od 111 km preko cele teritorije Kosova i sa prostorom izliva od 4860 km², ulazi u Prizren sa severa i nastavlja dalje u pravcu jugozapada ka Albaniji i Jadranskom moru. Formira malo jezerou granicama sela Dobruša. Reka prolazi kroz opštinu Orahovac, oko 30 km, i služi kao administrativna granica opštinama kao što su : Prizren, Đakovica, Mališevo i Klina. Reke-potoci koji se ulivaju u Beli Drim su: reka Ratkoc, Rimnik, Paluža, Hoča, itd. Beli Drim je presekao krečnjački masiv, Gradiše, formirajući atraktivnu epidensku klisuru dužine 450 m. U kanjonu je izgrađen Sveti most koji je dug preko 70 metara i čija je visina luka do ležita reke 30 m.

UŽIVAJ U PRIRODI

PLANINARSTVO

U opštini Prizren su planinarstvo i alpinizam redovne aktivnosti. U blizini sela Struža se nalazi planinska kuća, koja funkcioniše u okviru Udruženja planinara Šare; nudi smeštaj i usluge vezane za aktivnosti planinarenja. Vrhovi koji se osvajaju od strane planinara su : Bistra, Crn vrh, Kopilica, Mali Vertop, Veliki Vertop, Kara Nikola, Škarpa, Ošljak, Kodža Balkan, Ostrovica, Kerenik, Konjuška.

Vrh Konjuške

Na vrhu Konjuške je Konjuško jezero, koje je najviše jezero Šarskih planina. Jezero je približno 100 metara dugo, 70 m široko i 50 cm dubine. Ima lep položaj, nalazi se na obodu vrha Konjuške. U blizini jezera je takođe i koliba koja je izgrađena tokom 70'tih godina, i služila je za lov divlje koze, pošto se na tom području nalazi njihov veoma veliki broj. Nadmorska visina iznosi 2422m.

Bistra 1

Nalazi se na granici Kosova sa Makedonijom sa obodima okrenutim ka Kosovu na Šarskim planinama. Njegovo čekinja –crni bor se nalazi na teritoriji Kosova. Visina planine Bistra je 2651 metara. Ova visina predstavlja drugi najviši vrh na Kosovu, posle vrha Đeravice. Dužine pešačke staze je 13 km.

Bistra 2

Nalazi se na granici Kosova sa Makedonijom. Severni obod je okrenut ka Kosovu. To je jedan od retkih vrhova, koji

nikada nije pokriven snegom, tehnički, je vrh koji je sasvim lak za penjanje, a za vreme snega, ispust je prekriven ledom i poslednji deo ispod vrha postaje previše opasan. Nadmorska visina je 2651m.

Kara Nikolla

Nalazi se u blizini klisure Bozovica , region koji povezuje kosovski grad Prizren i makedonski grad Tetovo. Vrh ima dve strme strane. Nadmorska visina je 2409m.

Kamen Prevalaca

Uzdiže se nad južnom stranom turističkog centra Prevalac, sa nadmorskom visinom od 1991m. Primećuje se još od doline Župe. Vrh je i početak dugog zadnjeg dela Bistrice, koja se povezuje sa grebenom vrha Bistra 2. Jedna strana vrha odvaja Prizrensku Bistricu od reke Lepenac. Kroz zadnji deo između Kamena Prevalaca do korena vrha Bistra 2 se prolazi za 25 min.

Škarpa

U živopisnom vrhu na makedonskoj teritoriji na južnoj strani postoje dva jezera, “Malo Karanikolsko jezero “ i “Veliko Karanikolsko Jezero “. Nadmorska visina: 2479m.

Jezero Jažince

Smešteno je u korenu vrhova Bistra 1 i Vrhova jezera. Jezero Jažince ima tamno zelenu boju kao safir i okruženo je velikim stenama. Njegova približna dužina je 120 m a širina je oko 80 m, velike je dubine. Jezero je neprikladno za kupanje, zbog izuzetno hladne vode, mada ima i onih koji se usude da uđu u njega.

Crno jezero

Smešteno je severo-istočno od jezera Jažinca. To je najviše izolovano jezero Šarske planine; liče na neki bazen. Nivo vode je nepromenljiv, sa 3.5 m dubine. Boja jezera je crna i to dolazi od stena ispod površine vode. Voda ovog jezera je najhladnija od svih jezera. Približna dužina jezera je 50m, približna širina je 25m, oblik jezera podseća na srce i okruženo je velikim stenama.

Vrh Kleča

Nalazi se na granici između Kosova i Makedonije. Ne primećuje se iz daljine, zbog okolnih vrhova i posebno je ometa vrh Kula. Vrh Klec je deo Šar planine.

Vrh Kula

Nalazi se u sredini velike doline reke Radeša. Na njemu se sneg ne topi do početka letnje sezone. Kula deli dve doline: dolinu reke Zagrejac i dolinu reke . Ove dve reke se spajaju na prednjoj strani Kule i formira se reka Radeša. Ima dobru poziciju za osmatranje, jer se i levo i desno nalaze dve doline, na prednjoj strani se nalazi velika dolina Radeše i samo selo Radeša, dok je na zadnjem delu udubljenje Kleče.

Donje jezero

Dugačko je oko 15 metara i širine 8 metara, sa dubinom od 70 cm. Smešteno je na korenima vrha Guri i Ćarë. (Prelomljeni kamen). Ima najnižu nadmorsku visinu.

Veliki vodopad Bistrice

Nalazi se približno 15 minuta hoda iznad Donjeg jezera. Veliki vodopad je takođe i kraj vodopada na Bistrici, koji ima mnogo manjih vodopada. Veliki vodopad je visok oko 13 metara, a iznad njega je još jedan vodopad visok 3 metra.

Izvor Bistrice

Nalazi se u jednoj rupi ili u širokom žljebu, iznad kojeg je vrh Gušibaba, dok se na njegovoj levoj strani nalazi vrh Bistra 2. Voda u ovom izvoru je prirodno veoma hladna, toliko je hladna da se ne može odmah popiti pola čaše.

Vrh Prelomljeni Kamen (Guri i Ćarë)

Je vrh koji je najbliži vrh selu Prevalac; nalazi se na njegovom jugozapadu. U obliku je piramide. Njegovo zaleđe je povezano sa vrhom Konjuške i Prevalac se vidi sa vrha. Na ovom vrhu žive najveće grupe divljih koza. Ovaj vrh u celosti leži na teritoriji Kosova.

Mali Vrh

(Maja e Vogël)

Smešten je u neposrednoj blizini Crnog vrha i leži na granici između Kosova i Makedonije. Ime je dobio zbog činjenice da kada se gleda iz ponora Konjuške izgleda sasvim mali u poređenju sa okolnim vrhovima.

PLANINSKI BICIKLIZAM

Dragaš je jedna od opština koja nudi mnoge mogućnosti planinskog biciklizma. Od posebnog značaja su: staza Brod - Šutman; (259) staza Restelca - BJR Makedonije; (260 staza oko Bruta. U Opoji postoji staza za istraživanje sela, počevši od sela Belograd dužine od 11.5 km.

Pešačenje po planini Koritnik

Vrh planine je tokom godine, u većini vremena, pod snegom. Staza počinje nakon sela Rapče; početna visina: 950 metara; najviša tačka: 2395 metara; Dužina: 13.7 km.

Pešačenje uz reku Radeša

Prati reku kroz bukovu šumu do kraja jedne strane klisure, a zatim izlazi dužinom odvojene reke, koja izlazi iz obližnje klisure. Staza prati krivinu i nudi mogućnost završetka šetnje hodajući kroz glavni deo Radeše. Polazi se iz sela Radeša, početna visina: 1.350 metara; najviša tačka: 1550 metara; Dužina: 4.95 km.

Pešačenje Brod - Planina Čule

Pešačenje počinje neposrednim penjanjem i postoji nekoliko ravnih oblasti. Postoji mnogo malih staza koje se granaju od glavnog pastirskog puta. Čule Planina se može videti u svakom trenutku olakšavajući kretanje u pravom smeru. Polazak: selo Brod; početna visina: 1384 m; najviša tačka: Planina Čule - 2220 m; udaljenost: 5.76 km.

Brod - stari prelaz za BJRM

Izazovno pešačenje, sa mogućnošću prevremenog završetka pešačenja preko kraće staze. Polazna tačka: planina Čule (dugo šetanje); početna visina: 1384 m; Najviša tačka: 2265 m; Dužina: 15.76 km.

Bačka - Brod

Bačka ima malo porodica koje žive u njoj tokom zime, Polazna tačka: sela Bač; početna visina: 1250 m; Najviša tačka: 1470 m; udaljenost: 7.34 km

Brod - Jezero Šutman

Jedna od najpopularnijih staza za pešačenje u regionu Broda. Ova šetnja se može kombinovati i sa još druga dva pešačenja (planinarenja) u regionu, Mali Vrace ili pešačenje do tri vrha, koje počinje i završava se kod jezera Šutman. Polazna tačka: hotel "Ardžena"; početna visina: 1384 m; Najviša tačka: 2120 m; Udaljenost: 8.82 km.

POSMATRANJE PTICA

Teritorije posmatranje su: sliv reke Drima, Šar Planina (Prizren), Brod (Dragaš), Kamen Doloca (Suva Reka), Planina Zatrič (Peć), Vodopad Miruša (Mališevo). U Limthi kod Crnog Kamena je izgrađeno mesto za kamping. Najkarakterističnije ptice: planinski orao, noćno cvrkutanje (cingrimi i natës), crvenokrili gmizavac (Zvahrritësi krahëkuq), sova, siva čavka, roda, prepelica,

LOV

Južni region se smatra da je relativno bogat lovnim životinjama. Lov je dozvoljen od 15. oktobra do 15. februara. Životinje koje su dozvoljene za lov su: divlja svinja, zec, lisica, vuk, divlja kokoška, poljska i planinska jarebica, fazani. Najpoznatija lovišta su: Trumeš, Planej, Paštrik (Prizren); Crna Gura, Kušnin (Prizren); Prevalac (Prizren); (Brdo tuge) Kodra e Pikëllimës (Orahovac); Brdo Zatriçe (Orahovac); Selo Grejkovce (Suva Reka); Selo Dulje (Suva Reka); Planine Trpeze (Mališevo); Planinski venac Beriša (Mališevo); Deo Opoje i Gore van Nacionalnog parka.

VAŽNE INFORMACIJE

Planinarstvo
Planinarsko udruženje Šar- Prizren
Ul. Mimar Sinan b.b;
20000 Prizren, Kosovo
044 11 34 56
info@shbsharri.com
www.shbsharri.com

Lov
Udruženje lovaca Has- Prizren
044 216 282 dhe 049 649 614 kontakt osoba Sadri Hoda
sadrihodaj@gmail.com
sadrihodaj@yahoo.com

Udruženje lovaca "Ujëvara"- Mališevo (lov i ribolov) Trg: Adem Jashari
b.b
Mob: 044 77 17 17
shgju@hotmail.com
www.ujevera.com

Posmatranje ptica
NVO "FINCH" - Prizren
Janina 79,
20000, Prizren
web. www.facebook.com/pages/Finch-NGO-OJQ
haxhinexha@yahoo.com
ngofinch@yahoo.com
Mob. 044 14 41 09 – Nexhmedin Ramadani
<http://www.ngofinch.com/>

Ribolov
Udruženje ribolovaca Beli Drim - Prizren

U PRIRODI

Izdavac: EC Ma Ndryshe i šest opština u prizrenskom regionu

Urednick tim: Arben Idrizi (urednik), Vesel Hodžaj i Hekuran Kabaši (istoricari), Margarita Azizi (Istraživanje), Samir Karahoda (fotograf)

Dizajn, slaganja i štampanje: Scards (www.scards.com)

Prevod: CITS

Ova publikacija je realizovana kao deo projekta “Podrška sektoru turizma u južnoj ekonomskoj regiji”, koji je finansijski podržalo Ministarstvo spoljnih poslova Finske u okviru projekta “Podrška trgovini”, koji je sproveo Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP).

Sva prava su rezervisana©

Prizren, Kosovo, 2015.

